

UiT

**NOREGS
ARKTISKE
UNIVERSITET**

Valutaeffekten er over, og kvotene går ned. Hvor går førstehåndsprisen?

Terje Vassdal

Handelshøgskolen ved UiT og Capia As

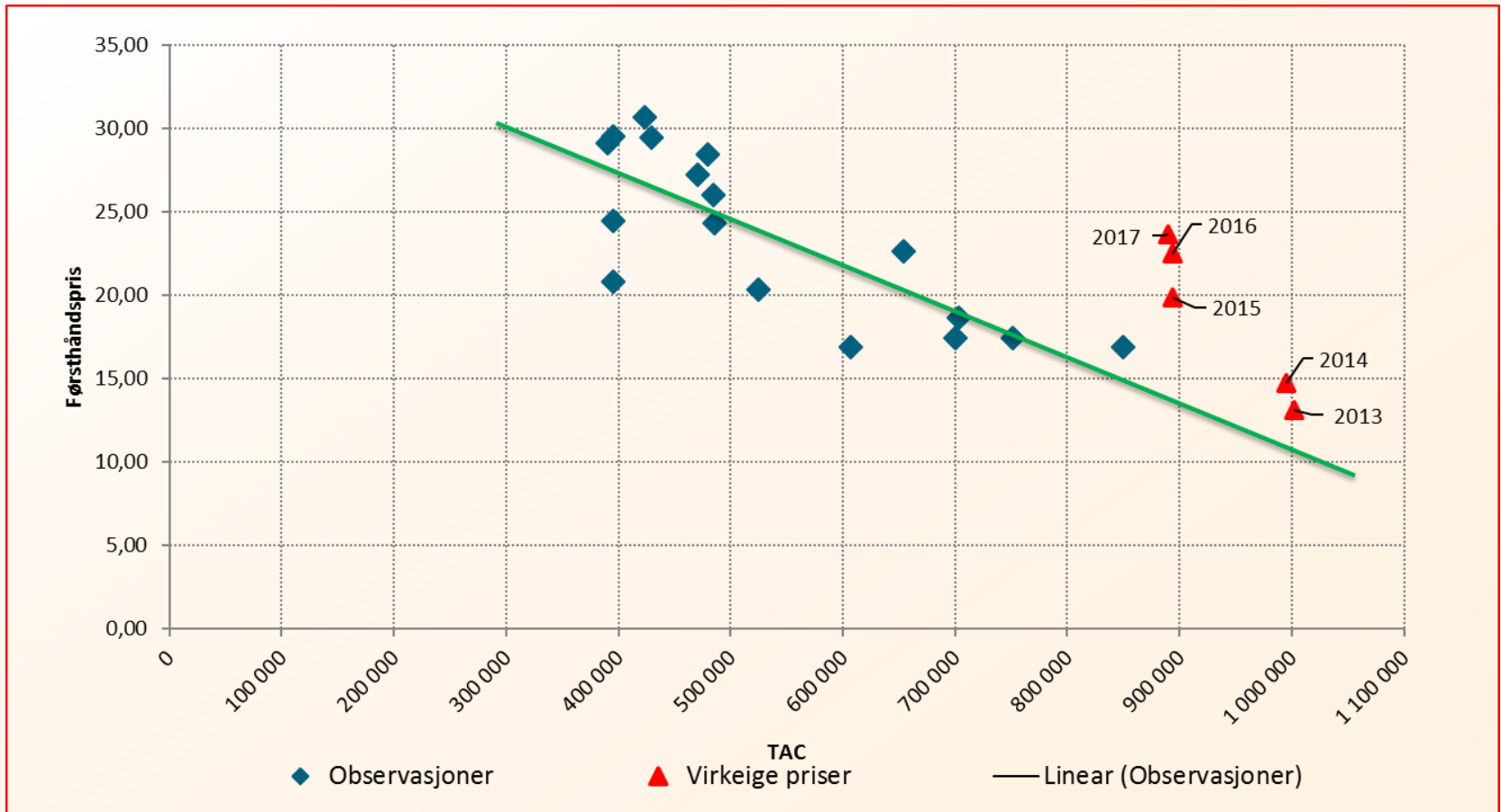
Torskefiskkonferansen 19. oktober 2017

Tromsø

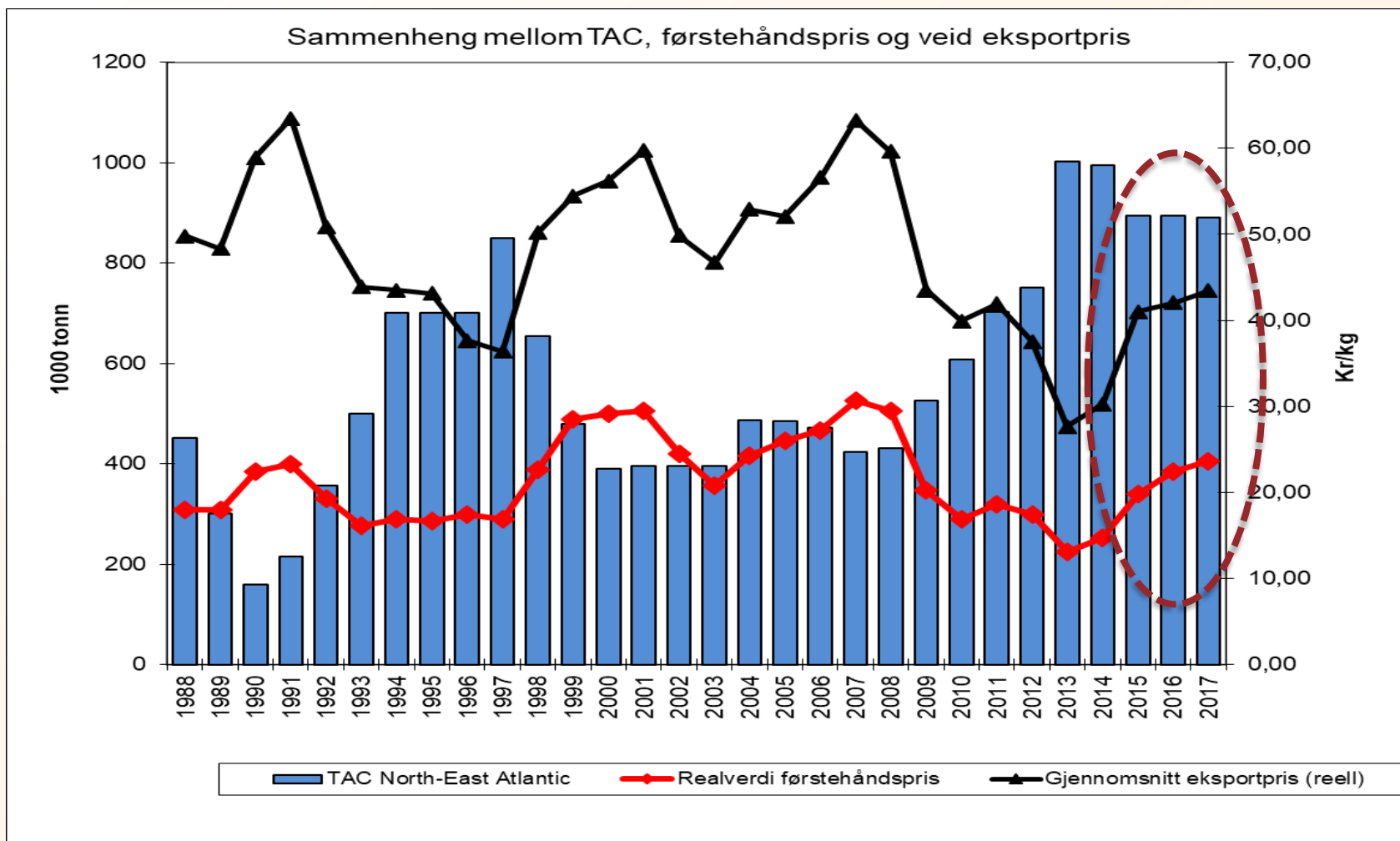

Har jeg tatt feil tidligere?

Førstehåndspris - TAC sammenheng 1996-2012,
Virkelig pris 2013, 2014, 2015, 2016 og 2017

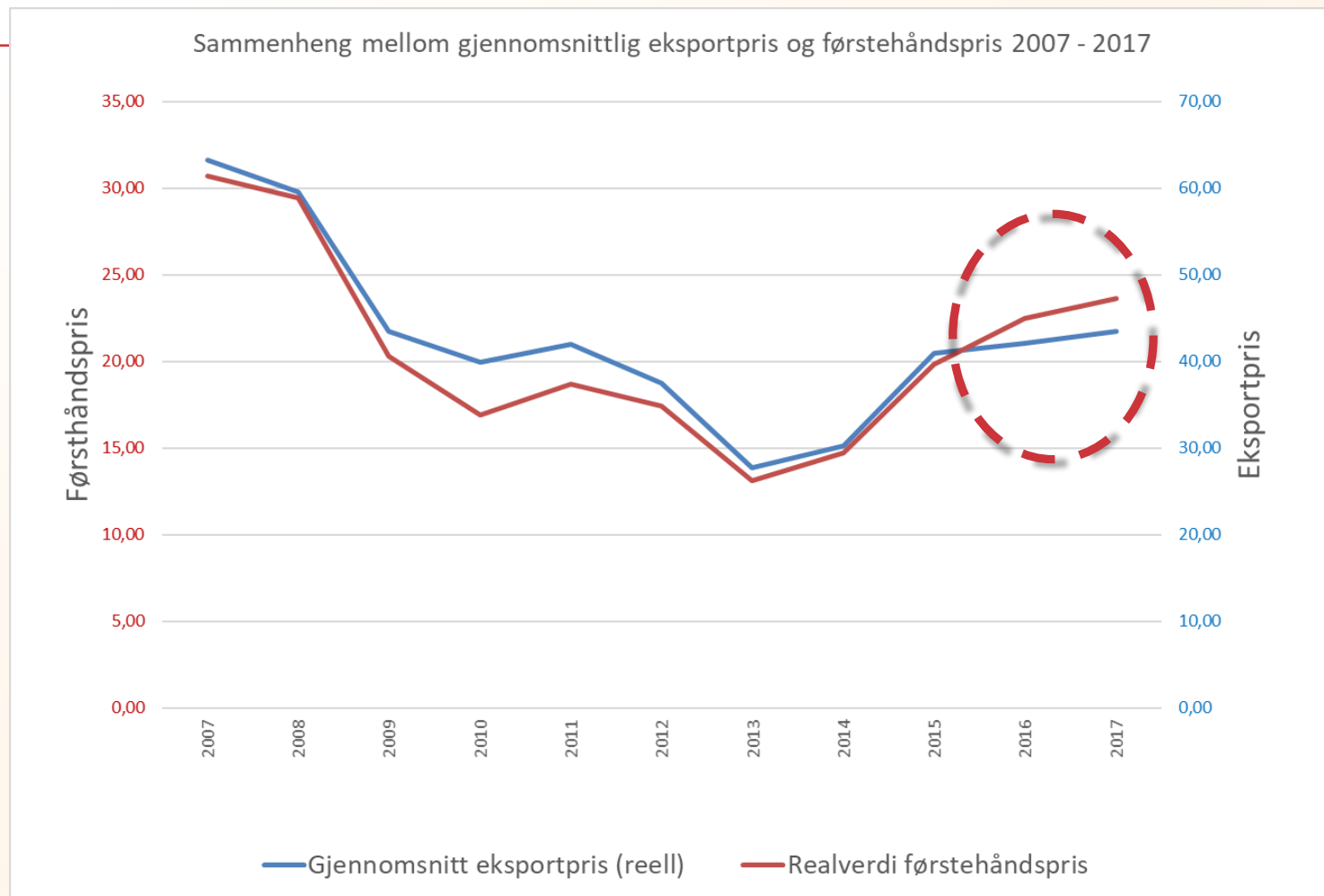
Førstehåndsprisene og gjennomsnittlig eksportpris henger sammen med kvote. Men sammenhengen er ikke perfekt

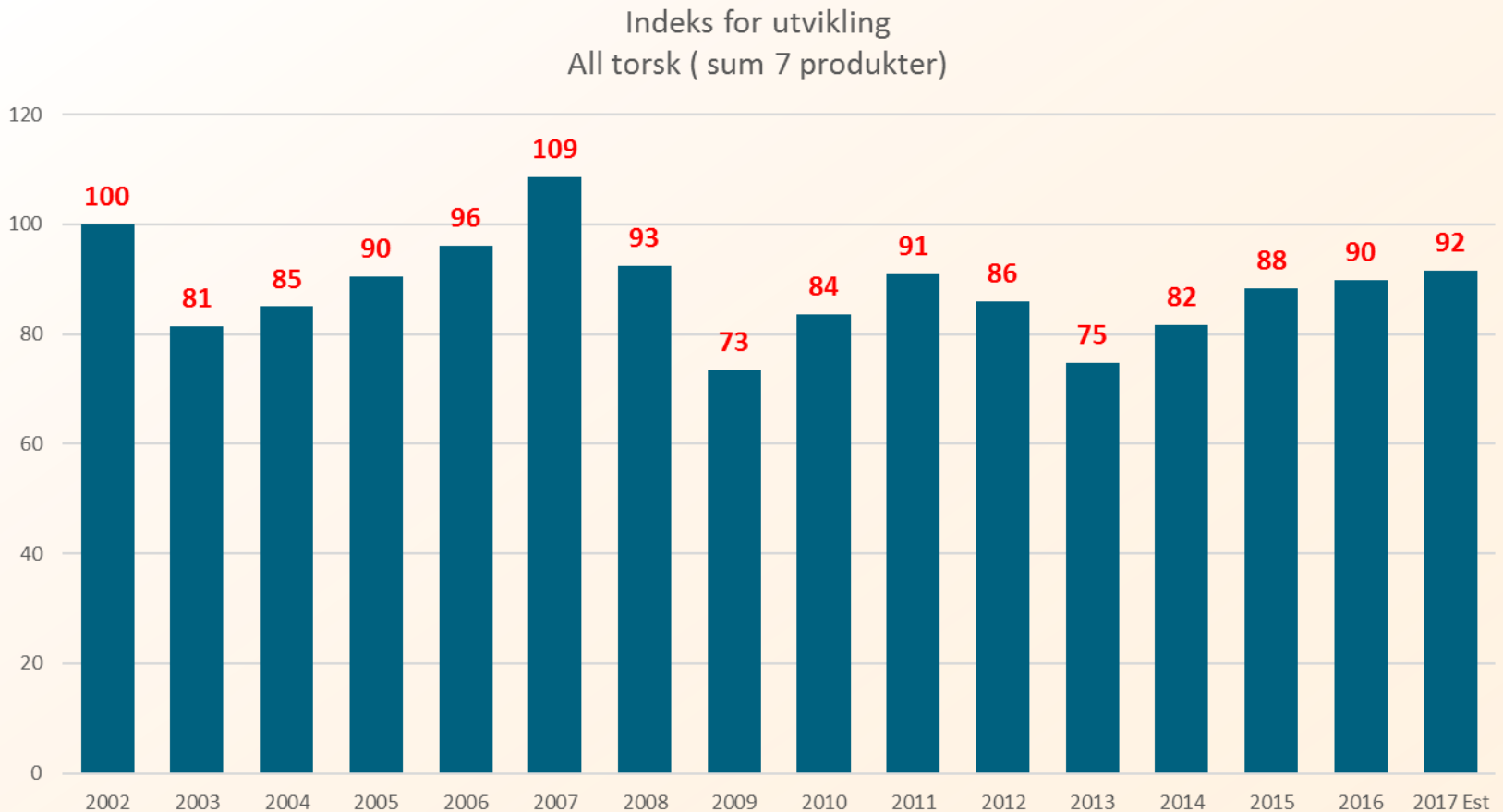
Eksportpris og førstehåndspris perioden 2007-17

Fiskerne taper i fallende pristrend.

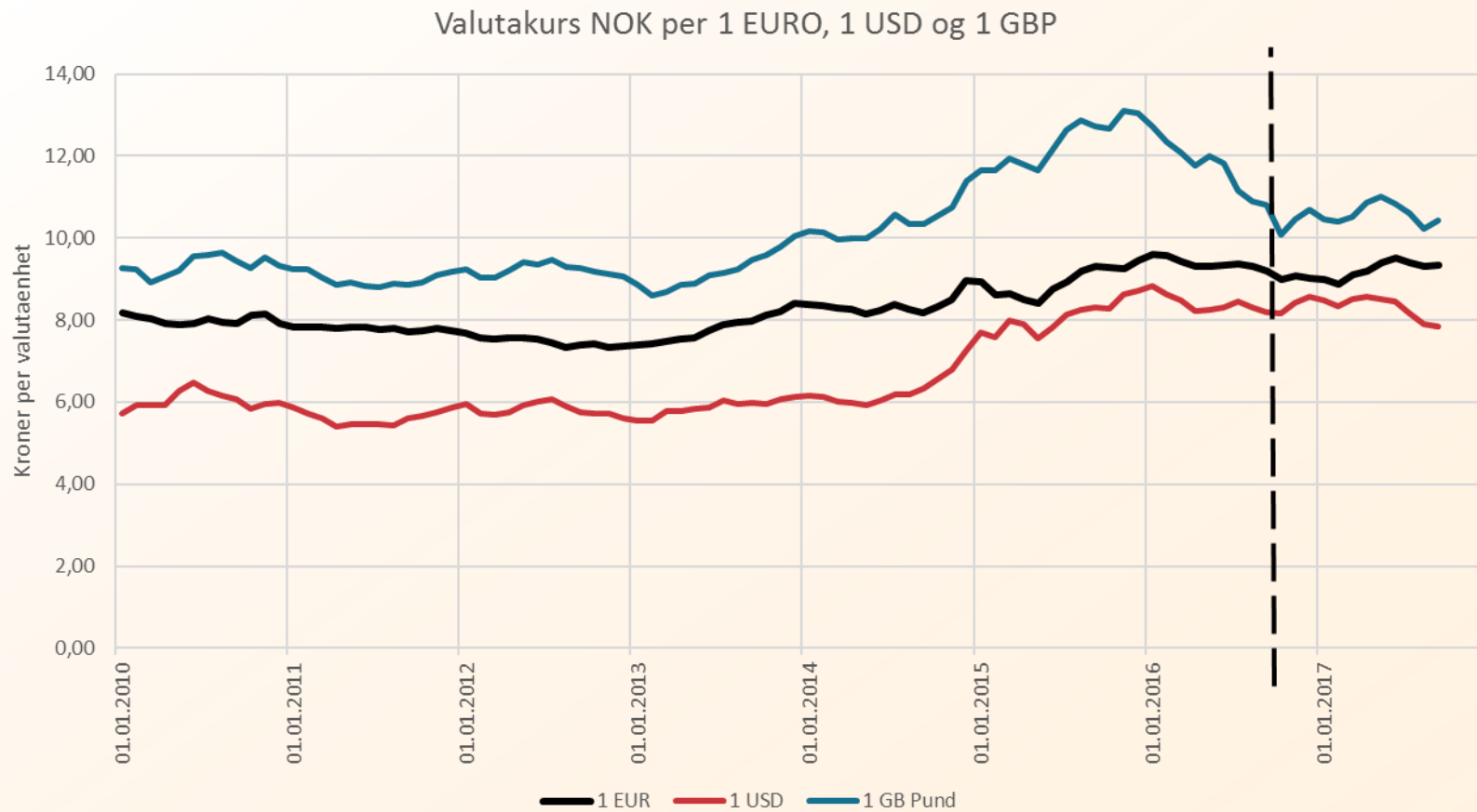
Men tar de det igjen i stigende pristrend?

Det skjer også ting i konsumentmarkedet: Skift i aggregert etterspørsel etter torsk i alle markeder: Svakt stigende trend siste tre år

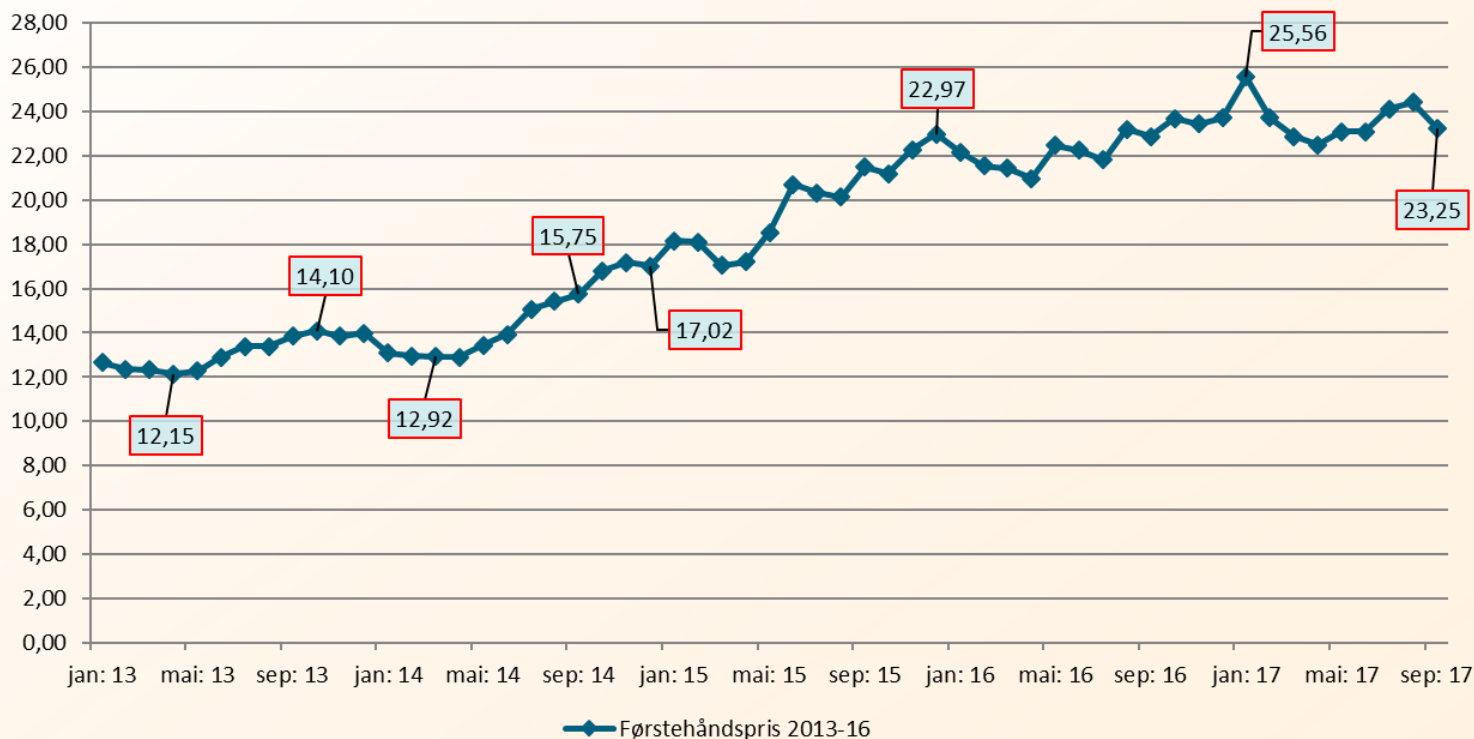
Viktigste valutakurser mer stabile siste år enn i perioden 2014-17

Reell førstehåndspris torsk 2013-2017.09

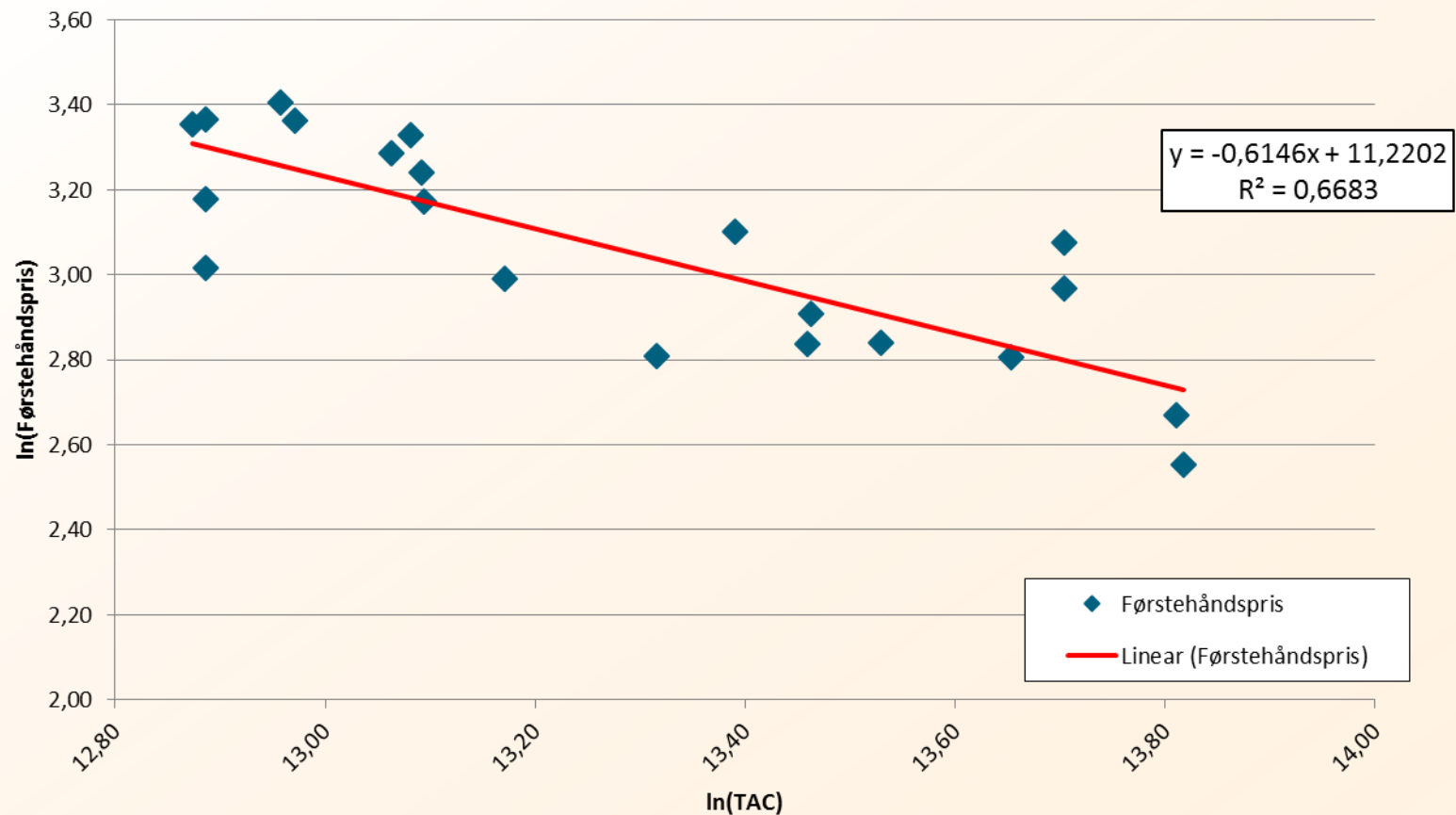
Sterk økning 2014-15 som flater ut i 2016

Reell Førstehåndspris torsk 2013-2017.9

Pris til fisker og TAC henger sammen på lang sikt (1996-2016)

Øk TAC med 10 % og førstehåndsprisen faller med 6,1 %

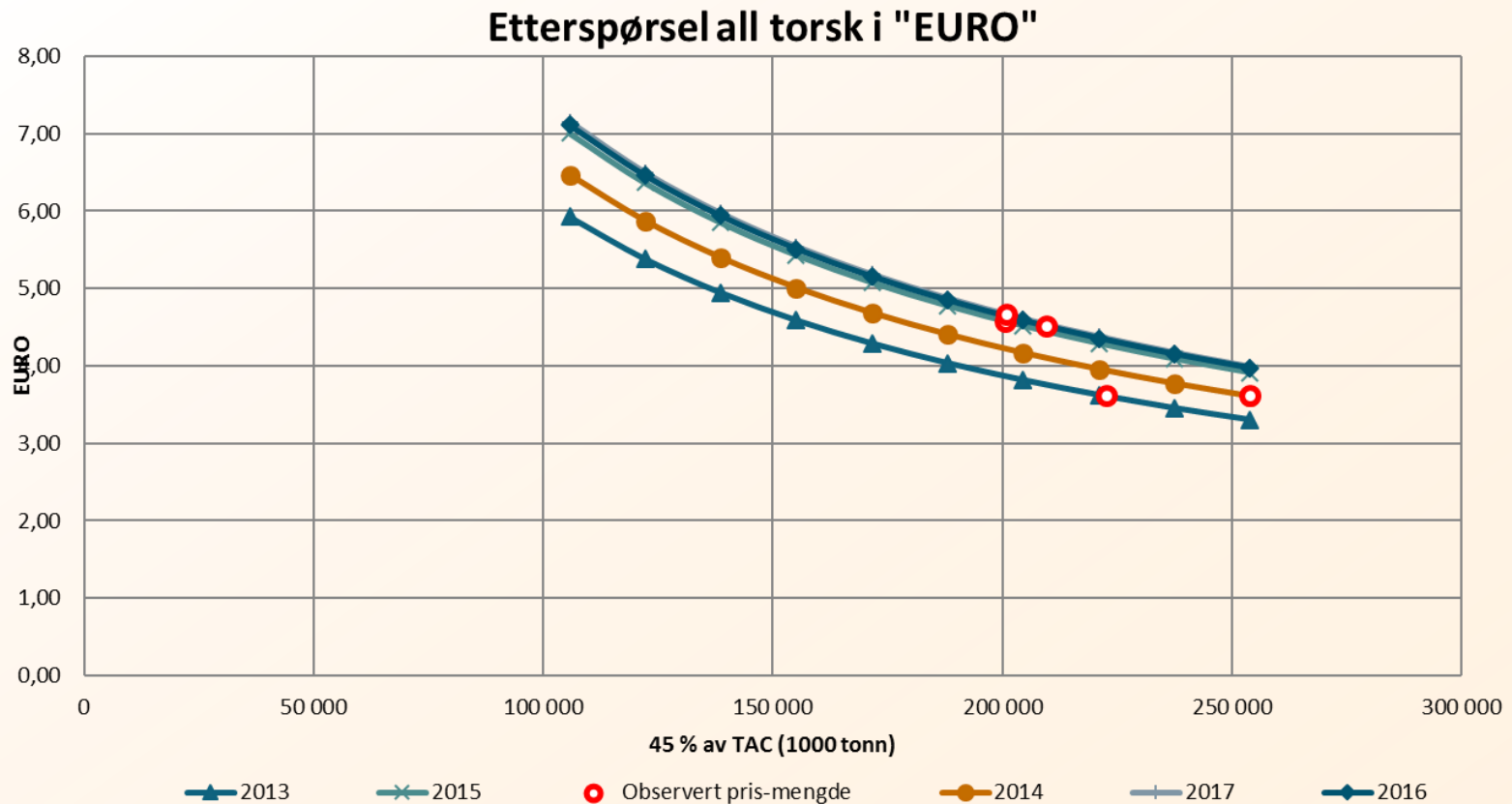

Hovedreglene så langt:

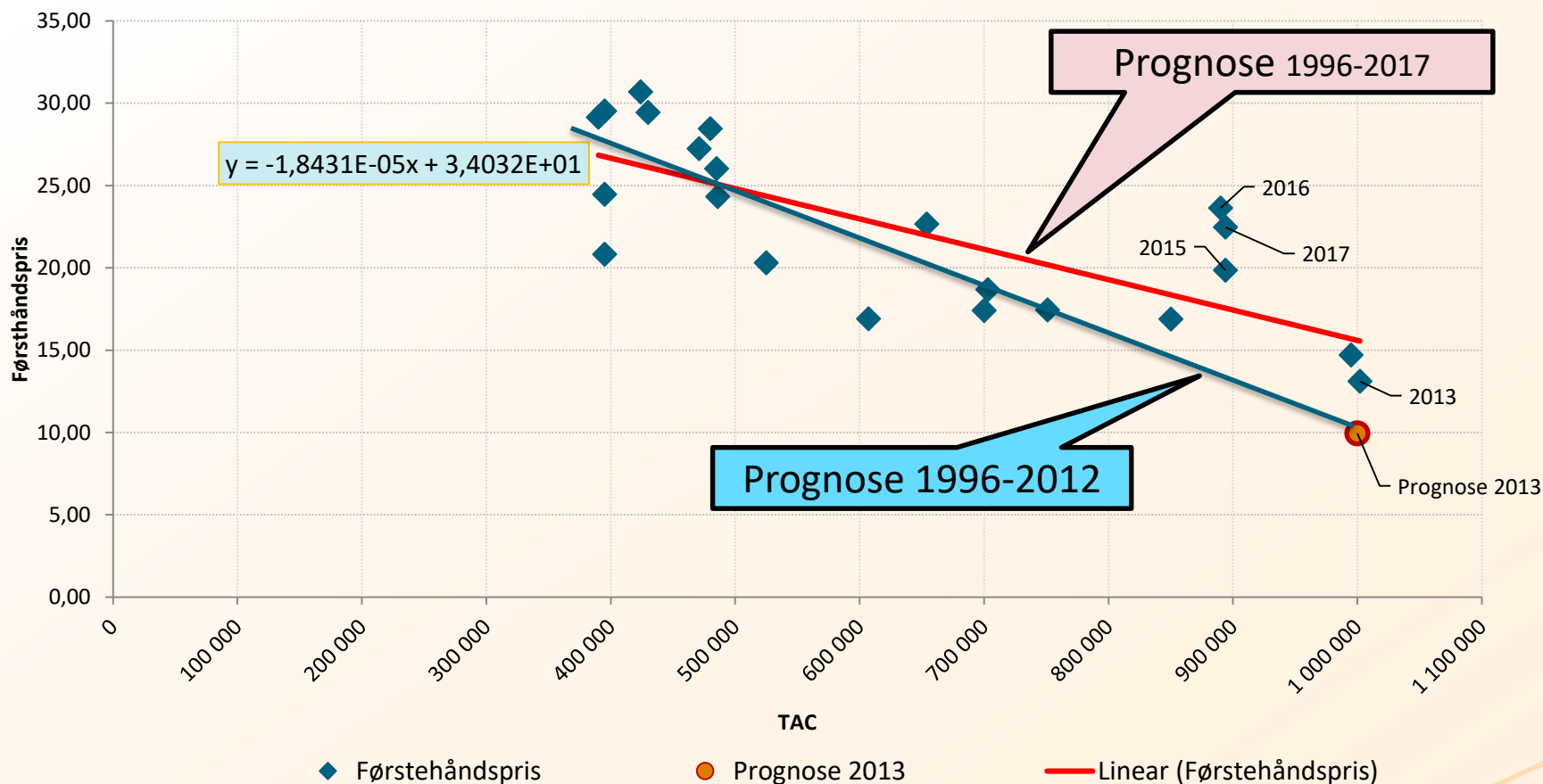
- Prisen endrer seg motsatt av kvote
- Ved kvoteøkning vil prisendringen (i %) være mindre enn kvoteendringen (i %)
  - **Det betyr: Høye kvoter og lave priser gir høyere totalinntekter enn lave kvoter og høye priser**
- **Men: prisen endres av og til selv om kvoten er stabil**
- **Eksempler siste årene:**
  - 2015-17 (helt lik kvote) Prisen øker likevel!**

2013-14: et lite men positivt skift i etterspørselen 2015-17: fortsatt skift, men er markedet mettet?

Pris-TAC sammenheng 1996-2017 + Gammel prisprognose for 2013

Gamle sannheter må revideres!

Konklusjon

- Pris påvirker mindre av kvote (TAC) enn for 5 år siden
- Dataene rundt 2012: 100 000 endring i TAC gir **2,76** kr endring i førstehåndspris
- Data inkludert 2017: 100 000 endring i TAC gir **1,84** kr endring i pris
- Prisene de siste tre årene er alle over langsiktig sammenheng
- Jevnt positivt skifte i etterspørselskurven etter 2013
- Trolig er perioden fra 2014 med gunstig valuta over nå
- Industrien har generelt hatt dårlig lønnsomhet i 2016 (min beregning er at det vil fortsette i 2017)
- **Hvis kvoten (TAC) blir redusert med 150 000 tonn bør prisprognosen bli +2,75 kr enn årets pris**
- Men utgangspunktet er høyt industrien tjener lite penger

Takk for oppmerksomheten!